

Stedelijke regio's als motor van economische groei

Interview met Otto Raspe (Planbureau voor de Leefomgeving)

Dr. Otto Raspe is senior onderzoeker bij het Planbureau voor de Leefomgeving. Met het rapport *Stedelijke regio's als motoren van economische groei* pleit hij met zijn medeauteurs voor de versterking van de regionale economische structuur door ontkokering van en afstemming tussen regionaal en nationaal beleid. Woon- en leefomgeving, infrastructuur (bereikbaarheid) en human capital zijn daarin belangrijke factoren.

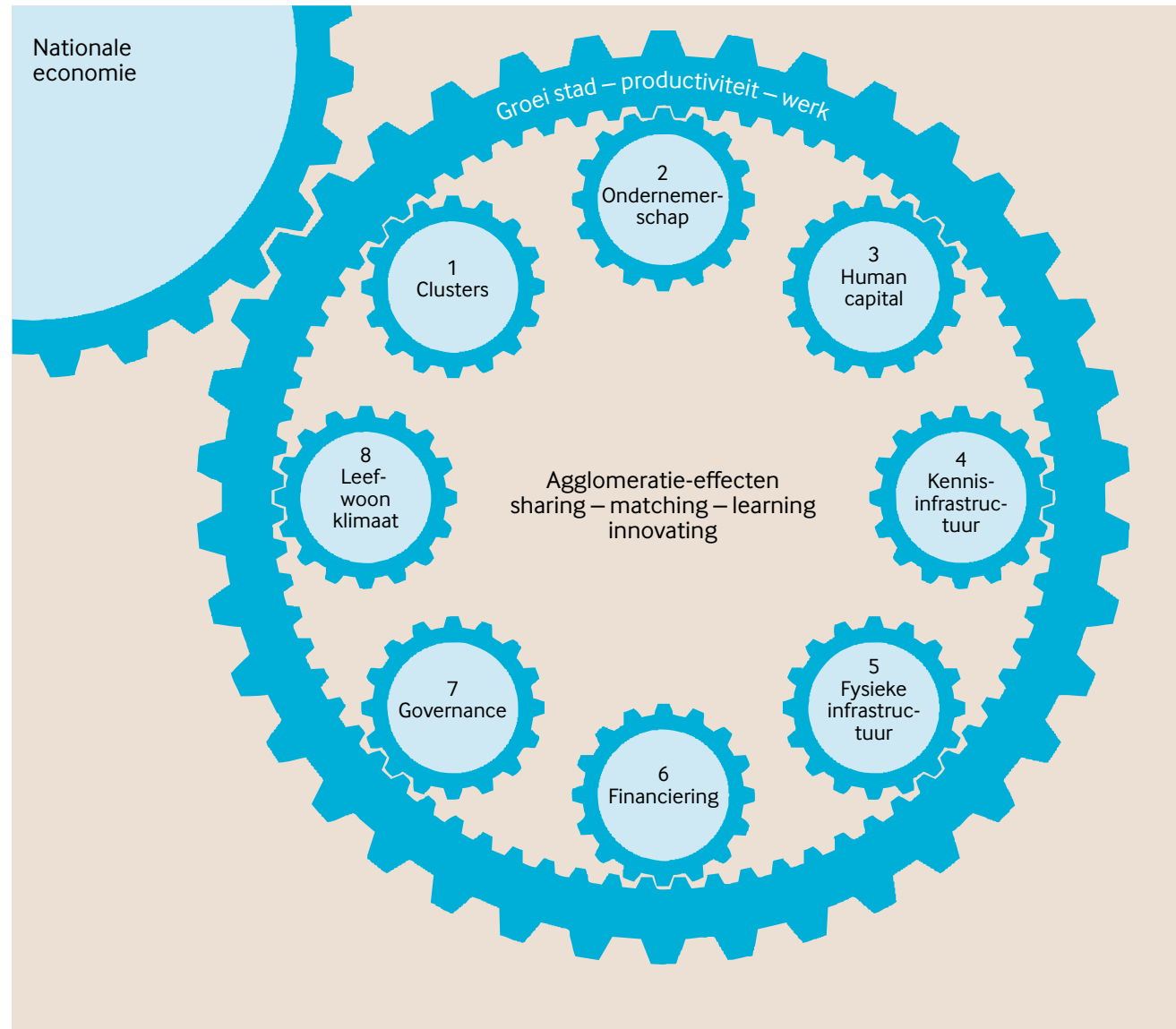
Otto Raspe: "Uit ons onderzoek blijkt: geografie doet ertoe. Economieën ontwikkelen zich dwars door administratieve indelingen heen. Ze volgen hun eigen geografische logica. 'Een regio' is de ideale eenheid voor economische ontwikkeling; gemeentes zijn te klein en provincies te groot. Als de betrokken overheden samen regionaal optrekken, binnen nieuwe governance-structuren, is een goed en effectief beleid mogelijk.

Wij zien in casestudy's dat een multilevel structuur het allerbeste werkt, omdat je dan meer nationale beleidslijnen krijgt, afgestemd op de regio. Maar in Nederland zijn de lijnen tussen die beleidsorganen relatief zwak ontwikkeld. Het Rijk denkt te macro en stroomlijnt haar generieke beleid te weinig naar regionale opgaven. Met regiodeals en *What Works centers* kun je lijnen leggen tussen verschillende bestuurslagen. Voor de regiodeals is ongeveer 950 miljoen beschikbaar. Het gevaar ligt op de loer dat dit geld in goed gevulde envelopjes wordt uitgedeeld aan regio's die het beste lobbyen. Maar als het Rijk wat minder op afstand staat, en echt betrokken is bij de regio's, krijgen die deals meer gezamenlijkheid. Op die manier krijgt het Rijk ook niet steeds *out of the blue* claims voor onsamenhangende, versnipperde strategieën. Via *What Works centers* maken regio- en sectorspecialisten de connectie tussen regionale en nationale kennis.

In die centra bepaal je wat goede plannen zijn en evalueer je die plannen. Je onderzoekt wat beter kan en hoe je die kennis kunt toepassen. Let wel: dat gaat niet om het uitwisselen van blauwdrukken. Iedere regio vraagt om een unieke aanpak.”

Integraal beleid: het belang van aansluitende raderen

Raspe: “Volgens het klassieke beeld ontstaan innovatie en economische groei vooral als je het aan de markt overlaat, maar uit ons onderzoek blijkt dat dit beeld een nuance nodig is. In economisch succesvolle regio’s zien wij namelijk actieve overheden, die duidelijke en nadrukkelijke beleidskeuzes maken. Ze stroomlijnen alles naar een doel. Zo wil de Britse regio Milton Keynes bijvoorbeeld de aantrekkelijkste woonlocaties bieden en is de focus van München en Eindhoven de kennisstructuur. Om die doelen te bereiken, is integraal beleid nodig. Het Nederlandse systeem is sterk verkokerd, maar om economische ontwikkeling te stimuleren moet je alle soorten beleid met elkaar in verband brengen. Een universiteit levert bijvoorbeeld werkgelegenheid en onderwijs, maar wordt niet snel in verband gebracht met het stimuleren van ondernemerschap. Universiteiten kunnen

Figuur 1: De motor van de regionaal-economische groei

Bron: PBL

echter kennis verspreiden ten bate van ondernemers of ondernemers betrekken bij onderzoeken. Dan versnellen de systemen en versterken zij elkaar. Het kan een regio tegenwerken als de raderen van de motor – onderzoekers hebben acht raderen geïdentificeerd die de economische motor draaiende houden – niet goed aansluiten. Ontwerp je bijvoorbeeld een human capital-agenda, maar investeer je niet in het woon- en leefklimaat, dan word je geen sterke regio voor kenniswerkers.

Een regio doet er dus verstandig aan om alle acht raderen goed te doordenken (zie figuur 1). Dat betekent niet dat je in alle acht intensief moet investeren. Een kennisintensieve hightech regio draait aan andere knoppen dan een op exportgerichte landbouwregio. Maar het verband tussen de raderen moet je wel goed in kaart hebben. Ontbreekt er één of sluiten ze niet goed aan, dan kan het geheel tot stilstand komen. Dichtheid, human capital, leefomgeving en bereikbaarheid zijn robuuste factoren van economische groei van regio's. Maar let wel: externe positieve en negatieve effecten moeten in evenwicht zijn. Als bijvoorbeeld de huizenprijzen door verdichting té hoog worden, of als de lucht vies is, remt dat de groei eerder. Daarom is een integrale aanpak zo belangrijk: als je ontkokert, kun je bereikbaar-

heid, verdichting en schone lucht allemaal meenemen in je beleid.”

Don't pick a winner, back a challenger!

Raspe: “Uit ons rapport *Stedelijke regio's als motoren van economische groei* blijkt dat succesregio's nieuwe dingen stimuleren, en dat hier transformatie en diversiteit hoog in het vaandel staan. Oftewel, zij doen niet aan *picking winners*, maar juist aan *backing challengers*. Dat betekent niet dat je geen waarde moet hechten aan wat er al aan economische activiteit in een regio is. In tegendeel, het is belangrijk goed je eigen structuur te kennen. Dan kun je je beleid en handelingen stroomlijnen op jouw doelen. Daarvoor is het dus nodig dat zowel het Rijk als de decentrale overheden sterk inzetten op ontkokering. Aan de gemeenteraden en wethouders die in de komende bestuursperiode aan de slag gaan, wil ik zeggen: jij maakt het verschil. Vind de kracht van je regio, besef dat je knoppen hebt waaraan je kunt draaien en weet hoe ze samenhangen. Zo maak je van je regio een krachtige motor.”

